

FoU-prosjektet «Regional arealpolitikk» - anskaffelse

Dialogkonferanse 19. mai 2021

Agenda for møtet

09.00 Velkommen v/fagleder plan Henning Berby, KS og FoU-ansvarlig for prosjektet Janicke Anne Giæver

09.10 Presentasjon av FoU-prosjektet, og foreløpig beskrivelse av behov for bistand
v/prosjektleder Grethe Salvesvold, KS

09.30 Spørsmål og diskusjon: Hvordan kan det skisserte behovet konkretiseres ytterligere, og hvordan kan det dekkes?

09.50 Veien videre:

- Mulighet for en-til-en-møter
- Fremdrift/planer for videre anskaffelsesprosess

10.00 Avslutning

Dialog med markedet

Gode konsulentkjøp krever god dialog med leverandørmarkedet. Leverandørene har behov for kunnskap om oppdragsgivers behov, og oppdragsgiver har behov for kunnskap om hva markedet kan tilby av relevante løsninger. Før du igangsetter en konkret anskaffelse, kan du gjennomføre dialog med konsulentmarkedet gjennom blant annet

- møter med potensielle tilbydere – enten samlet eller med én og én. Her presenterer du dine planlagte anskaffelser åpent med hensyn til formål, behov og suksessfaktorer. I disse møtene gir du også leverandørene anledning til å komme med innspill
- utsendelse av forslag til kravspesifikasjon på høring
- gjennomføring av en spørreundersøkelse med relevante spørsmål til potensielle tilbydere
- kontakt med bransjeorganisasjoner for å få innspill til hvordan du kan gjennomføre dialog med medlemsbedriftene
- kontakt med andre offentlige virksomheter som har gjennomført kjøp av konsulentttjenester tilsvarende det du vurderer å kjøpe inn

Dialog med markedet

Før du kunngjør en anskaffelse er det stort handlingsrom for dialog. Etter at du har kunngjort anskaffelsen, styres dialogen etter reglene i anskaffelsesregelverket og det er meget begrenset hva du kan ha dialog om og hvordan denne skal gjennomføres.

Handlingsrom for kommunikasjon med markedet og leverandører i før, under og etter konkurransen

Bakgrunnen for prosjektet

- Regional arealpolitikk er viktig i føre-var-tankegangen og endringene som må til for å nå bærekraftmålene og ivareta generasjonsperspektivet
- Krevende tema i spenningsfeltet mellom fylkeskommunen og hhv. kommune og stat
- Avhengig av tillit mellom forvaltningsnivåene og vilje og evne til samstyring.
- Fylkeskommunene selv uttrykker behov for utviklingsarbeid på området.
- Regionale planstrategier 2020 sentrale grunnlagsdokumenter.

Nærmere om prosjektets formål

- Utgangspunkt i KS' rolle som utviklingspartner
- Bygge tillit mellom kommuner og fylkeskommuner, og belyse fylkeskommunens legitimitet som planmyndighet både fra et politisk og faglig ståsted.
- Løse definerte utfordringer knyttet til bærekraftmålene
- Belyse ulike faser i den regionale arealpolitikken: kunnskapsgrunnlag, arealstrategier, retningslinjer, bestemmelser, avtaleverk og bruk av innsigelse.
- Praktisk og prosessorientert utviklingsarbeid: sammenligning, erfaringsdeling og nytenking

Resultatmål for prosjektet

- A. Tydeliggjøring av regional arealpolitikks rolle i å nå FNs bærekraftsmål*
- B. Virksomme regionale arealplaner med høy relevans og legitimitet*
- C. Arealutvikling som regionalt politikkområde: styrket eierskap, styring og samspill*

Alvoret i arealutfordringene

Funn 1: Mange dispensasjoner – 85 % av søknadene innvilges	11
Funn 2: Mangelfulle vurderinger av vesentlighetsvilkåret	12
Funn 3: Mangelfulle vurderinger av fordeler og ulemper	15
Funn 4: Begrunner ikke fravikelse fra fagmyndighetenes uttalelser	19
Funn 5: Manglende vurdering av statlige og regionale rammer og mål ...	20
Funn 6: Kommunenes «kan»-vurdering mangler i alle vedtakene.....	21

SIVILOMBUDSMANNENS UNDERSØKELSER AV DISPENSASJONER I STRANDSONEN

Temarapport om dispensasjonsvedtak i strandsonen i Lindesnes, Kragerø og Askøy kommuner

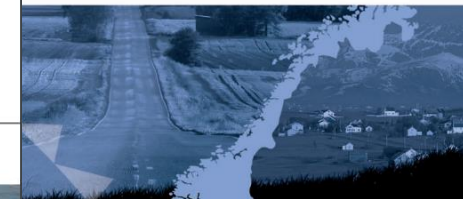
Dokument nr. 3-serien

Dokument 3-serien

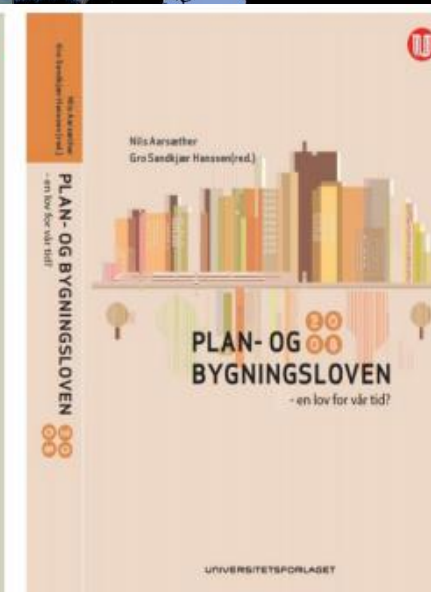
Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge

Dokument nr. 3:11 (2006–2007)

Riksrevisjonens undersøkelse av behandling av innsigelser i plansaker

Dokument 3:7 (2018–2019)

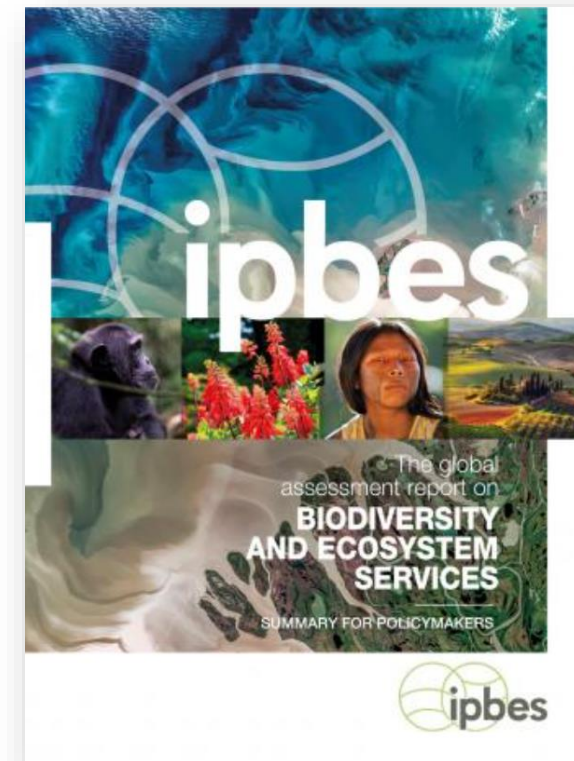
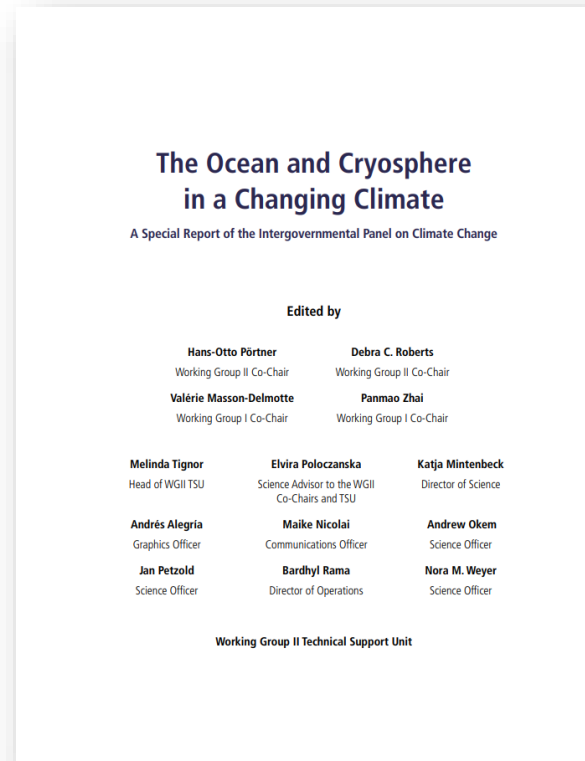
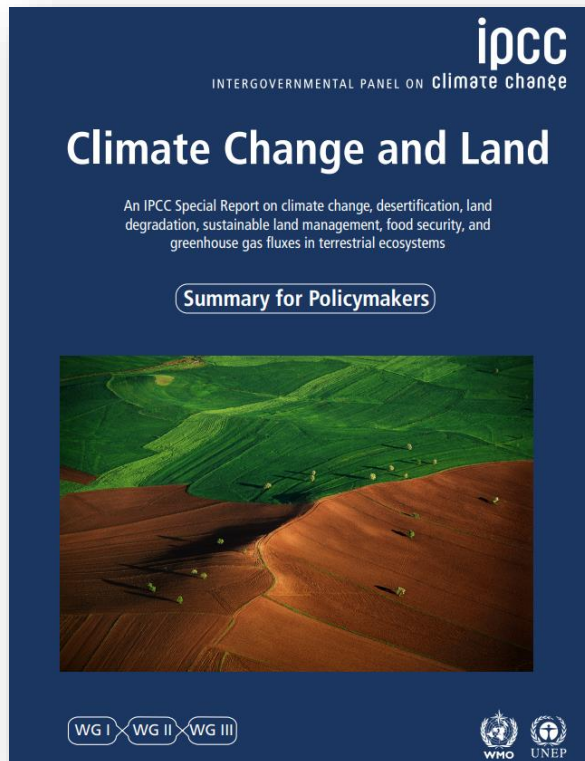
EVAPLAN – evaluering av plan- og bygningsloven

- Som en nøytral prosesslov, indikerer funnene våre at pbl (2008) ikke i tilstrekkelig grad sikrer klima og naturmangfold i lokale planpraksiser.
- Hensynet til framtidige generasjoner tilsier at den miljømessige bærekraften må sikres bedre; gjennom at bedre redskap for klimapolitikken og naturmangfold integreres i pbl (2008).
- Loven sikrer heller ikke et godt nok system for å fange akkumulerte konsekvenser av arealpolitikken for klimagassutslipp, kulturverdier og naturmangfold.
- Tre veier: (1) **styrke plansporet, (2) øke rettsvernet og (3) innføre uavhengige kontrollorganer i miljøforvaltningen**

Fra presentasjon av resultater i EVAPLAN, Nils Aarsæther, Norut

Spesialrapporter fra FNs klimapanel og det internasjonale naturpanelet

Rapport om **klimaendringer og landarealer**: Climate change and Land. An IPCC Special Report on climate change, desertification, land degradation, sustainable land management, food security, and greenhouse gas fluxes in terrestrial ecosystems.

Rapport om **klimaendringer, hav og is**: The Ocean and Cryosphere in a Changing Climate.

Naturpanelets globale vurderinger av **biologisk mangfold og økosystemtjenester**: Global Assessment of Biodiversity and Ecosystem Services

Beregnet til
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Dokumenttype
Rapport

Dato
Juni, 2020

KARTLEGGING AV PRAKSIS RUNDT BRUK AV AREALREGNSKAP I KOMMUNEPLAN

By- og stedsutvikling med kvalitet

<https://hercity.unhabitat.org>

Let her guide you

We enable sustainable
and inclusive cities
together with girls.

Strategi for attraktive små byer og større tettsteder som kraftsentre for regional vekst og utvikling

Regionalisering av nasjonal politikk

En strategi som forener distrikts- og regionalpolitikk, bypolitikk og bærekraft

- Meld. St. 5 (2019-2020)
Levende lokalsamfunn for fremtiden
- Meld. St. 18 (2016-2017)
Berekraftige byar og sterke distrikt
- FNs bærekraftsmål og kommende stortingsmelding og handlingsplan for oppfølging av målene

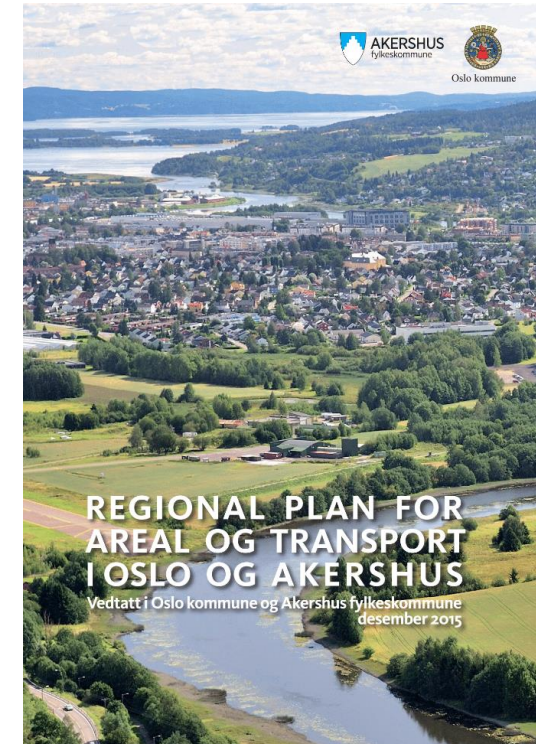
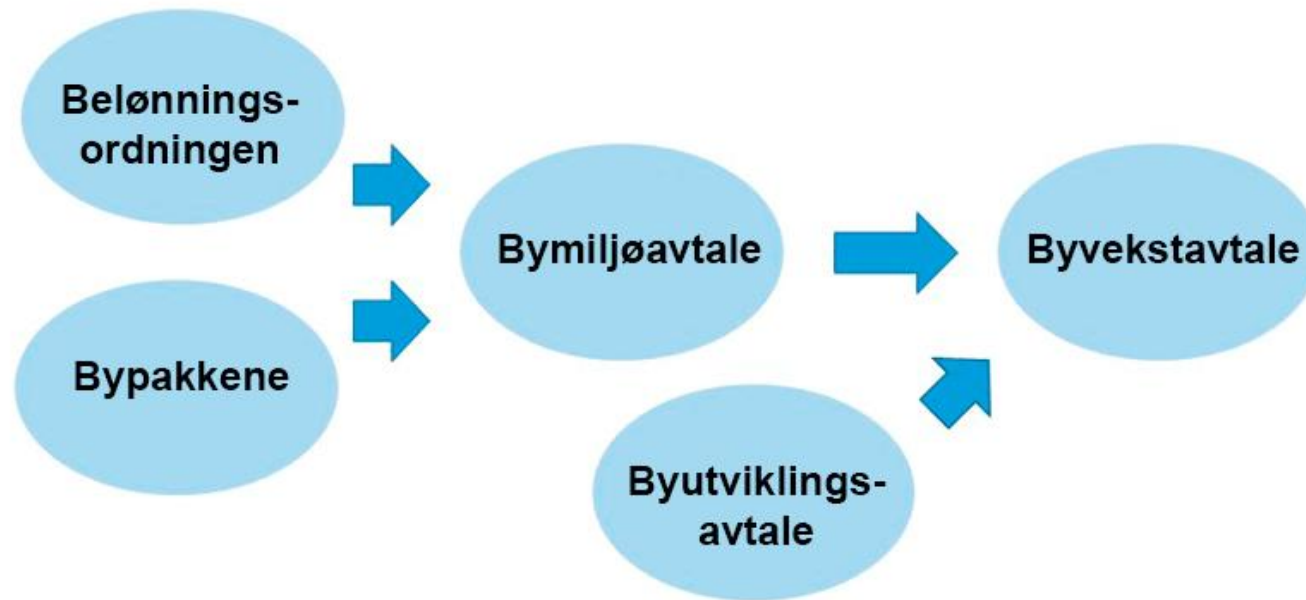
Boligpolitikk – regionalpolitiske svar på B'n i BATP

4. utfordringer og dilemmaer i dagens boligmarked

1. Høye boligpriser i knutepunkt og fortetningsområder
2. Mismatch tilbud/etterspørsel - boligpreferanser og boligrotasjon
3. Mange boligbytter gjennom en «boligkarriere»
4. For lite heterogene/mangfoldige boligområder
5. Bolig- og bomiljøkvaliteter under press
6. Nok boliger til ulike grupper vanskeligstilte
7. Glidende overgang mellom sosioøkonomiske utfordringer og boligsosiale behov
8. Fragmentert ansvar for boligpolitikken

Regionale planer som grunnlag for avtaler om samordnet areal- og transportutvikling

TØI rapport 1829/2021

Aud Tennøy
Anders Tønnesen
Kjersti Visnes Øksenholt

tøi Transportøkonomisk institutt
Stiftelsen Norsk senter for samferdselsforskning

Arealdimensjonen i byvekstavtalene

Case Trondheimsområdet

NORCE

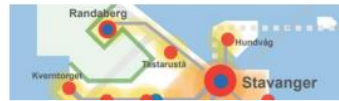
NORCE Norwegian Research Centre AS
www.norce-research.no

Byvekstavtaler og arealplanlegging: Case Nord- Jæren

Hvem påvirker hvem?

Einar Leknes og Andreas Nordang Uhre

Rapport 2-2021, NORCE Samfunn

OSLOMET

NIBR-rapport 2021:4

BY- OG REGIONFORSKNINGSINSTITUTTET NIBR Arealdimensjonen i byvekstavtalene for Bergensområdet

Gro Sandkjær Hanssen og Marianne Millstein

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Samvirke mellom byvekstavtaler og arealplanlegging i de tre byområdene:

- Hvordan fungerer dagens byvekstavtaler med tanke på arealutvikling?
- Hvordan kan lokaldemokratiske prinsipper ivaretas i fremtidige avtaler, uten å redusere avtalenes evne til å nå nullvekstmålet?

Rapportene vil være underlagsmateriale for en **synteserapport** om hvordan dagens byvekstavtaler fungerer med tanke på arealutvikling, og hvordan avtaleregimet kan utvikles og forbedres.

Sterk satsing i byområdene – satsingen på byvekstavtaler fortsetter

Byvekstavtalene har gitt et løft og en tydelig retning for areal- og transportpolitikken

Følge opp inngåtte avtaler og legge til rette for å reforhandle avtalene på sikt

- Osloområdet
- Bergensområdet
- Trondheimsområdet
- Nord-Jæren

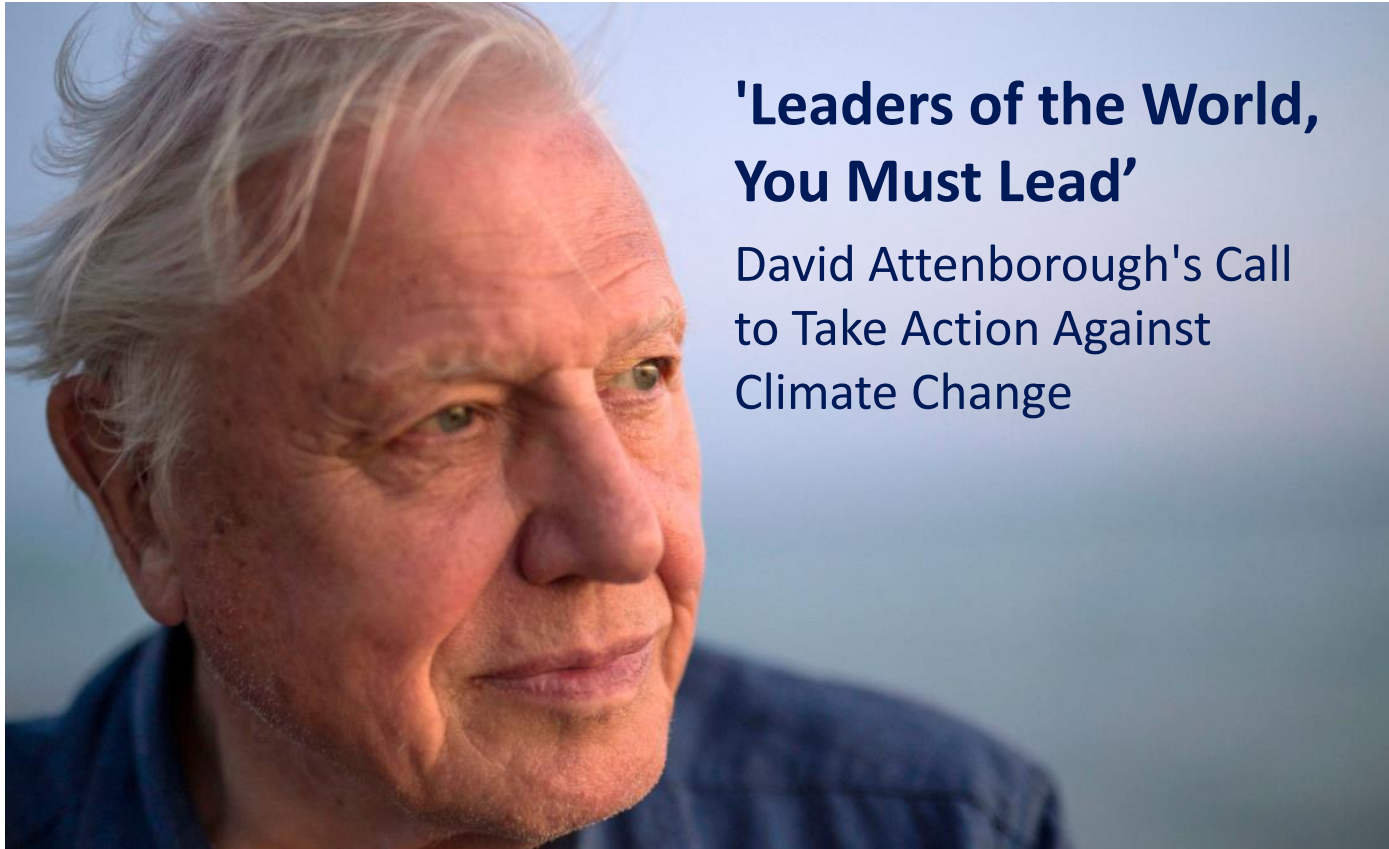
Legge til rette for å inngå nye byvekstavtaler

- Kristiansandsregionen
- Buskerudbyen
- Grenland
- Nedre Glomma
- Tromsø

Ny tilskuddsordning for klima- og miljøvennlig byutvikling og god framkommelighet

- Bodø
- Ålesund
- Haugesund
- Arendal-Grimstad
- Vestfoldbyen (Tønsberg, Sandefjord og Larvik)

Regional arealutvikling som politikkområde

'Leaders of the World, You Must Lead'

David Attenborough's Call
to Take Action Against
Climate Change

Ingen administrator kan erstatte politikernes evne til å veie behov opp mot hverandre, og til å definere problemer, like lite som en politiker kan erstatte administratorens faglige kompetanse og innsikt, skriver debattantene. Illustrasjonsfoto: Magnus K. Bjarke

Politikerne må sette seg selv i førersetet

   De som skulle utvikle politikken, altså politikerne, har blitt administratorene, mens de som skulle administrere, har blitt de egentlige politikkutviklerne.

Kommunal rapport, 12.06.2017. Kronikk av Asbjørn Røiseland (Nord universitet), Eva Sørensen og Jacob Torfing (Roskilde Universitet)

Nærmere om fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle

«Rapporten argumenterer for at den regionale samfunnsutviklerrollen har tre hoveddimensjoner. For det første å gi strategisk retning til samfunnsutviklingen. For det andre å mobilisere private sektor, kulturliv og lokalsamfunn. Og for det tredje å samordne, koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk. Vi viser i denne rapporten at selv om potensialet er der, er utfordringene med regional utvikling og regional planlegging i dag at fylkeskommunen bare til en viss grad har vilje og evne til å gi strategisk retning for utviklingen, har problemer med å koordinere sprikende offentlige sektormyndigheter til felles innsats, og i varierende grad klarer å mobilisere ressurskontrollerende aktører (både offentlige og private).»

(Fra rapportens sammendrag, KS' utheving.)

Dimensjoner ved den regionale samfunnsutviklerrollen

Gi strategisk retning til samfunnsutviklingen

- Avdekke og skape konsensus om regionens utfordringer
- Etablere omforente mål, gjennom aggregering av preferanser
- Velge strategisk retning for utviklinge
- Forankre hos alle relevante aktører
- Bruke samfunnsplanlegging og arealplanlegging som verktøy

Folkevalgt fordi:

- *Bør være en demokratisk uttrykt ønsket utvikling*
- *Bedre på aggregering av preferanser og behov*
- *Gjenvalgsmotiv*
- *Større legitimitet og bedre ansvarsutkreving*

Mobilisere privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn

- Mobilisere ressurskontrollerende aktører
- Mobiliserende (plan)prosesser
- Stimulere til samarbeid, etablere arenaer og møtesteder
- Nettverksnode: facilitere, etablere arenaer hvor aktører kobles
- Incentivordninger som bygger opp rundt den valgte retningen

Samordne, koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk

- Samordne sprikende sektormyndigheter og forplikte dem
- Regional plan som retningsgivende for samordnet innsats og virkemiddelbruk fra ulike offentlige aktører
- Bindeledd mellom forvaltningsnivåer
- Veilede

Organisering av FoU-prosjektet

Varighet:
2021-2023

Budsjett:
3 mill. kroner (hele prosjektperioden)

Styringsgruppe:

Agder
Innlandet
Rogaland
Vestfold og Telemark
Trøndelag
Viken
KS

*Avklaring av politisk engasjement i prosjektet inngår i nettverksgruppens mandat.
(KS anbefaler fire møtepunkter pr. år med politikerne.)*

Prosjektledelse: KS, Samferdsel, plan og miljø

FoU-støtte:

Rekrutteres gjennom innovativ anskaffelsesprosess i KS, basert på dialog og innspill fra deltakende fylkeskommuner.

KS-intern prosjektgruppe/koordineringsgruppe:

Samferdsel, plan og miljø (prosjektledelse)
Lokaldemokrati
Forskning, innovasjon og digitalisering
Region Vestfold og Telemark

Referansemiljøer:

4-5 kommuner fra hvert deltakende fylke
Kommunedirektørutvalg Trøndelag

...

Referanseprosjekter:

KS FoU-prosjekt «Samfunnsdelen som politisk styringsverktøy»
KS FoU-prosjekt «Fylkeskommunen som planfaglig veileder»

...

FoU-oppdraget, foreløpige tanker om innhold

- bistand knyttet til både kartlegginger, faglige delutredninger og prosessbistand.
- støtte og bistå fylkeskommunene i den perioden prosjektet varer.
- den faglige bistanden konkretiseres suksessivt gjennom prosjektperioden innenfor noen overordnede faglige/prosessuelle rammer som vil bli definert i kravspesifikasjonen i utlysingen.
- Trolig 2-4 deloppdrag som lyses ut parallelt.

Hovedarbeidsformene i prosjektet vil være

- erfarings- og kunnskapsdeling mellom fylkeskommunene
- utviklingsarbeid på utvalgte temaer, knyttet til resultatmål A-C.

- Tydeliggjøring av regional arealpolitikks rolle i å nå FNs bærekraftsmål*
- Virksomme regionale arealplaner med høy relevans og legitimitet*
- Arealutvikling som regionalt politikkområde: styrket eierskap, styring og samspill*

Videre prosess

- Åpning for en-til-en-møter 20., 21. og 25. mai.
- Utlysning av oppdrag i siste halvdel av juni, med tilbudsfrist i slutten av august 2021.
- Opptak av møtet blir lagt ut på KS' hjemmeside, sammen med lysarkene vi har brukt i dag.